

2) Споредъ статистиката на народонаселението въ Сѣверна България, у насъ въ 1881 г. сж се паднали по 5.9 души на кжща. При всичко че тогава е имало у насъ много празни турски кжщи, азъ пакъ съмъ наклоненъ да вѣрвамъ, че при първото народопрѣброяване у насъ сж се вмъкнали значителни грѣшки, че нашитѣ българи сж крили особено дѣцата си: ако въ Русия се падатъ по 9.1 души на кжща, а въ Германия по 7.7 (Mulhall's Dictionary of Statistics, стр. 235), какъ може въ България, при нашитѣ сѣмейни условия, да се падатъ само по 5.9 души на кжща? Но при все това отъ прѣброяването на 1881 г. пакъ излиза, че въ Западна България задругата не е рѣдко изключение, тѣй като, ако въ княжеството се падатъ по 5.9 души на кжща, то въ Трънския окржгъ на кжща се пада по 7.82 души, а въ Софийския по 6.37. Има въ тия окржзи села — като Вrabча, Одоровци, Градоманъ, Кладница и други — въ които, все споредъ статистиката, на кжща се падатъ по 10 и 11 души. Коефициентътъ отъ жители на кжща щѣше по всѣка вѣроятность да бжде въ западнитѣ окржзи по-високъ, ако да не сжществуваха у тѣхъ егrecитѣ, въ които, както видѣхме, живѣятъ части отъ задругитѣ, и ако, както е за вѣрване, да се не броеха за отдѣлни кжщи жилищата, които се намиратъ въ единъ и сжщи дворъ.

III.

Кои сж правовитѣ съотношения на членоветѣ на задругата? Съ едно свое упжтвание г. Богишичъ ни учи, какъ да ги записваме¹. Едно отъ първитѣ питання, които споредъ г. Богишича ние трѣбва да задаваме, когато намѣримъ нѣкоя задружна челядь, е и това, какъ се нарича тя отъ народа. Азъ всжду задавахъ тоя въпросъ: и всжду отговорътъ бѣше, че нийдѣ у насъ не се употребява думата задруга. Въ Грахово се чува прилагателното задружна, когато челядѣта е многобройна, както се слуша и сжществителното сѣмецъ когато човѣкъ живѣе самъ съ дѣцата си, когато челядѣта е инокосна, както казватъ сърбитѣ. Откакъ думата задруга не живѣе у народа, може нѣкой да ме попита, защо я

¹ Това „Упжтвание за описване правовитѣ обичаи, които живѣятъ у народа“, е прѣведено на български отъ г. П. В. Оджакoвa. Прага, 1874.